

TIBOR SEMAN

Právnická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Košice, Slovenská republika

Korn, F. – Kmetóny Gazdová, V.: Občan a štát medzi demokraciou a partokraciou, Ústavnoprávny a politologický prienik definícií vzájomnej korelácie občana ako pôvodcu štátnej moci, štátu a politických strán. Brno: Tribun EU, s. r. o, 2021, 307 s., ISBN 978-80-263-1650-3

Korn, F. – Kmetóny Gazdová, V.: Citizen and State between Democracy and Partocracy. Constitutional and Political Science Penetration of the Definitions of Mutual Correlation of the Citizen as the Originator of State Power, the State and Political Parties. Brno: Tribun EU, s. r. o, 2021, 307 p., ISBN 978-80-263-1650-3

Brnenské vydavateľstvo Tribun EU vydalo vedeckú monografiu, ktorá je spoločným dielom JUDr. PhDr. ThDr. Ferdinanda Korna, PhD., a PhDr. Veroniky Kmetóny Gazdovej, PhD., prichádzajúcim v čase nedostatku iných, takých prepotrebných analyticko-syntetických diel v aktuálnej právno-kultúrno-historickej situácii, ako výsledok nového metodologického bádania. Stojí na exponovanom mieste konjugovaných polyodborových a medziodborových štúdií a koriguje poznatky o spoločenskom dianí v ich vedeckom ponímaní v najplnšej miere.

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. a JUDr. PhDr. ThDr. Ferdinand Korn, PhD. vystupujú ako autorská dvojica publikujúca v politologicko-právnej oblasti s dôrazom na fenomén nerovnováhy medzi demokraciou a partokraciou v politickom živote. Filozofické východiská, poznatky z teórie demokracie a široké pole právnych predpisov v právnom štáte sú v ich podaní skĺbené do vyplnenia priestoru v politologickej a právnej oblasti s dôrazom na elimináciu deformít demokracie a návrhmi konkrétnych riešení. Monografia *Občan a štát medzi demokraciou a partokraciou* je toho dôkazom.

Mnohí, veci znalí a odborníci, sa zamýšľajú nad otázkou, kto vládne. Ľud? Štát? Politická strana? Jednotlivec? Odpoveď nie je jednoduchá a autori sú si toho plne vedomí. Preto sa podujali odhaliť podstatu problému, spracúvajúc dostupnú domácu aj zahraničnú odbornú literatúru z odvetvia práva, politológie, filozofie, ekonómie, sociológie, marketingu, manažmentu a histórie. V úvode diela naznačujú významný rozdiel medzi pôvodcom a nositeľom štátnej moci, odkrývajú realitu v politickom systéme súčasného štátu, kde rastie vplyv významných ekonomických zoskupení na klasickú činnosť politických strán, s poukázaním na existenciu účelového spájania sa vedení politických strán s predstaviteľmi oligarchických ekonomických skupín, podmieneného potrebou finančnej podpory politickej strany v nákladnej predvolebnej politickej kampani. Naznačujú, ako málo chýba ku konštatovaniu, že súčasné politické strany v politickom systéme Slovenskej republiky predstavujú len formálnu delegáciu nositeľstva štátnej moci od jej pôvodcu, občana, že skutočnými „vladármi“ v štáte nie sú predstavitelia politických strán vo vrcholných funkciách

v štátnej správe s ich slobodnými politickými rozhodnutiami, ale v skutočnosti, navonok bez mediálnej publicity, sú nimi vrcholní oligarchovia v pozadí politického systému štátu.

Dielo, ktorého názov zodpovedá obsahu, je prehľadne spracované, rozdelené na úvod, deväť na seba logicky nadväzujúcich kapitol a záver, všetko v podrobnejšom členení na podkapitoly a zavýšené zoznamom zdrojových podkladov diela.

Autori po úvode nastoľujú zásadné vzťahy s prvkami zdroja moci, vykladajú pojmy a súvislosti medzi občanom, štátom, demokraciou a partokraciou, vyúsťujúc k fenoménu politickej moci. Nadväzne sa venujú politickému systému, štátu a politickým stranám v kontexte teórie a vedy politiky. Ďalej analyzujú princípy právneho štátu, uvažujú o del'be moci v podmienkach partokracie. Samostatne je spracovaná kapitola o histórii a pôsobení partokracie v právnom štáte, v jej časti aj s poukázaním na tradície partokracie na Slovensku. Optimálne je zaradená kapitola o štáte ako suverénovi z hľadiska ústavnej vedy a ústavného zakotvenia v Ústave Slovenskej republiky. Obsahovo sa potom pripája kapitola s cennými úvahami o vzťahu štátu a občana prostredníctvom politických strán s ich ústavným postavením. Ďalšie odborné úvahy zahŕňujú poznatky o volebnom práve, plebiscitnej a participačnej demokracii, o majoritnom a konsociačnom systéme v pluralitnej demokracii a pozícii občana v nich, a končia v jedinečnej kapitole návrhmi na eliminovanie partokracie *de constitutione ferenda* a *de lege ferenda*. Posledná kapitola sa zaoberá niektorými prejavmi partokracie v spoločnosti, osobitne v kontexte mimoriadnych a krízových spoločenských udalostí. V závere diela autori prinášajú zásadný sumár rozdielov v donucovacej moci politickej strany a štátu.

V hodnotení monografie vyzdvihujem jej vysokú aktuálnosť, súvisiacu s momentálnou realitou Slovenska, ktorá sa prejavila v spracovaní vedeckých poznatkov s neprehliadnutelnými námetmi autorov pre oblasť teórie a praxe.

Autori spracovali dostupnú domácu aj zahraničnú odbornú literatúru z práva, politológie, filozofie, ekonómie, sociológie, marketingu, manažmentu a histórie, tiež literatúru obsiahnutú vo vedeckých časopisoch, monografiách, odborných článkoch, ako aj relevantné informácie zo sekundárneho zdroja (internetu). Rozsiahlosť použitých bibliografických a ďalších prameňov je zreteľná z výpočtu na sedemnástich stranách (ide o viac než 240 odborných publikácií). Vyhládali dostupné informácie o spracúvanej problematike, a tým vytvorili ucelený prehľad o súčasnej relevantnej domácej a zahraničnej odbornej literatúre, o odborných článkoch, zborníkoch, prácach uznávaných autorov a odborníkov v predmetnej oblasti. Autori primárne analyzovali príčiny vzniku partokracie v právnom štáte, spôsoby jej prejavu a následky jej pôsobenia z hľadiska ústavnoprávneho vymedzenia a katalogizovania ústavných princípov, ktoré partokraciu, ako predpoklad oligarchokracie, ústavne umožňujú v spoločensko-právnom prostredí Slovenskej republiky. Analýzou poukázali na osobité situácie a výnimky, na výhody a nevýhody jednotlivých častí predmetnej problematiky a každej jej relevantnej časti, ako aj systematicky rozobrali dostupné teórie a koncepcie spolu s vytvorením definície a vymedzením podstaty skúmanej témy. Zosumarizovali získané informácie a následne tieto poznatky spracovali do uceleného súboru, pričom aj formálno-logicky spojili rôzne názorové prúdy. Systematicky rozobrali teórie, koncepcie a názorové prúdy, zaoberajúce sa definovaním a vymedzením teoretickej podstaty skúmaného problému. Zosumarizovali získané informácie a dali ich do podoby praktických návrhov, záverov a odporúčaní. Uskutočnili komparáciu a zhodnotenie vybraných častí spraco-

vanej témy, pričom poukázali na pozitíva aj slabé stránky, zaujali cenné hodnotiace stanoviská. Sformulovali všeobecné konštatovania a ponúkli náležité vysvetlenie zistení. Cieľ vedeckej monografie autori naplnili využitím ideologických východísk domácich aj zahraničných teoretikov demokracie. Využitím dostupných zdrojov zavŕšili snahu definovať koncepciu partokracie ako fenoménu zasahujúceho do spoločensko-politického života. Napokon odhalili súvislosti medzi faktami, sprevádzajúcimi výkonnú a legislatívnu oblasť, vyvodili závery o interpretovaní moci ako determinanta partokracie, respektíve spoločenského javu.

Za vedecký prínos recenzovaného diela považujem dôsledné formulovanie návrhov na eliminovanie partokracie *de constitutione ferenda* a *de lege ferenda*. K nim patrí (popri ďalších, v diele podrobne špecifikovaných) najmä zmena volebného systému spočívajúca v ustanovení viacerých volebných obvodov, nie iba jedného, kombinovaný volebný systém a zrušenie percentuálnej hranice preferenčných hlasov v kontexte kandidátskych listín, formovanie politickej kultúry, nepripustnosť autokracie a monokracie vo vnútornom režime politických strán, umožnenie vnútorného dialógu v politickej strane, posilnenie inštitútov priamej demokracie, transparentný peňažný rozpočet strany v príjmoch i výdavkoch, neporušovanie zákazu imperatívneho mandátu podpisovaním tzv. koalíciej zmluvy všetkými koalíčnými poslancami.

Je opodstatnené neskromne konštatovať, že toto dielo určite nebude stáť v tieni iných. Môže dokonca predstavovať hranicu medzi minulosťou a budúcnosťou, ak sa ho ujmú tí, ktorí neslúžia ničaniu, ale budovaniu. Ak sa ho chopia skutoční vládcovia, ktorí odstránia deformácie demokracie, ba čo viac, možno aj prispením tohto diela bude bližšie k jednému z ideálov demokracie, ktorým, ako píše autori, je podľa T. G. Masaryka demokracia v podobe lásky a spravodlivosti. Preto po náročnom spracovaní témy javia sa ako maják budúcim generáciám politikov či mocnárov slová zo záverečnej časti diela, a isto ide aj úprimné pranie autorov, aby politika bola nie činnosťou v prospech straníckych a mocenských záujmov, ale uskutočňovaním demokratických princípov, vykonávaním vôle ľudu.

Je vecou čitateľa, aký zážitok v ňom dielo zanechá a či sa k dielu ešte bude vracat'. Táto monografia má ambície byť knihou, na ktorú prach nesadne. Autori preukázali špičkovú znalosť problematiky. Vyhranenou metodológiou dosiahli systematickú prezentáciu relevantných poznatkov, vrátane aktuálnych, s gnozeologickou hodnotou a určite aj v rozmere a s významom pro futuro, neopomínajúc návrhy na eliminovanie partokracie *de constitutione ferenda* a *de lege ferenda*.

Predmetná vedecká monografia podáva komplexný, ucelený, vyčerpávajúci, systematický rozbor jednej témy, navyše vysoko aktuálnej a vhodne úzko špecifikovanej, zasahujúcej lokálne i globálne vedecký problém, prelínajúci sa v prevažujúcej miere oblasťou práva a politológie. Disponuje precízne spracovaným vedeckým aparátom, zahrňajúcim aj bibliograficko-informačný, poznámkový a kritický aparát. Jednotlivé časti vo vzájomnej nadväznosti poskytujú vedecké poznatky, integrujú už známe a obohacujú ich o nové pôvodné, doposiaľ nepublikované informácie, obsahujúce výsledky vedeckej práce autorov, striktné reflektujú stav vedy v čase spracovania diela. Autori predkladajú závery, ako aj z právneho hľadiska významné námety *de lege ferenda*.